

TEZ TANITIMI

Ayrılık Kaygısı Bozukluğunda Psikolojik, Ailesel ve Sosyal Etmenlerin Araştırılması

Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanlık Tezi, Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve Askeri Tıp Fakültesi, Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı 1999. 90 sayfa, 93 kaynak.

Bu araştırmada "ayrılık kaygısı bozukluğu" (AKB) olan çocuklardaki psikolojik, ailesel ve sosyal etmenler incelendi ve normal çocuklarla karşılaştırıldı.

Araştırma grubunu, Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve Askeri Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı ile Hacettepe Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'na anneleri tarafından getirilen ve DSM-IV tanı ölçütlerine göre AKB tanısı konan 6-12 yaş grubu 40 çocuk (18 erkek, 22 kız) oluşturdu. Kontrol grubu olarak da Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve Askeri Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'na aşı veya küçük enfeksiyonlar nedeni ile gelen, AKB ve okul reddi öyküsü olmayan, cinsiyet ve yaş olarak eşleştirilmiş 30 çocuk (14 kız, 16 erkek) seçildi.

Araştırmada, bölümümüz tarafından hazırlanan Yarı Yapılandırılmış Klinik Görüşme Formu, Ayrılık Kaygısı Bozukluğu Tanı Ölçeği, 4-18 Yaş Çocuk ve Ergenler için Davranış Değerlendirme Ölçeği ve Eysenck Kişilik Envanteri kullanıldı. Araştırma ve kontrol grubundaki çocuklara ve annelere uygulanan ölçeklerden elde edilen puanlar ki-kare, t testi ve Mann-Whitney U testi ile karşılaştırıldı.

Yapılan analizler sonucunda şu sonuçlar elde edildi. Araştırma grubunun yaş ortalaması 7.7 ± 1.8 yıl, kontrol grubunun yaş ortalaması 7.6 ± 1.4 yıldır. Araştırma ve kontrol grubu anne ve babaların eğitim düzeyleri arasında farklılık yoktur.

AKB olan çocukların ailelerinin çocuk ve ergen ruh sağlığı bölümlerine en sık başvuru nedeni okul reddi (%75)'dir. AKB olan erkek çocuklarda

okul reddi kız çocuklarına oranla daha sıktır ($p > 0.01$). Araştırma grubundaki çocukların diğer belirtileri sıklık sırasına göre; %67.5'inde ($n=27$) "birşeylerin ailesine zarar vereceği ya da onları yitireceği konusunda gerçek dışı kaygıların olması, %57.5'inde ($n=23$) "ebeveyni yanında olmadan uyumak istememe", %57.5'inde ($n=23$) "bedensel yakınmalardan (%30'unda karın ağrısı, %22.5 unda baş ağrısı, %32.5'inde bulantı/kusma) en az birisinin olması, %40'ında ($n=16$) "ebeveyni ile birlikte olma isteği nedeniyle evde yalnız olmaktan kaçınma", %32.5'inde ($n=13$) "ayrılık kaygılarını yansıtan tekrarlayan gece kabuslarının olması" ve %27.5'inde ($n=11$) "kötü bir olayın ailesinden ayrılmasına yol açacağına ilişkin kaygılar" şeklindedir.

AKB olan çocukların annelerinin bedensel yakınmalarını çocuklarına aktarması ve bunları bazı koşullarda çocuklarına yaptırım olarak kullanması annelerin yaklaşık olarak yarısında bulundu. Öncesinde AKB'na benzer sorunları yaşamış olma araştırma grubundaki çocukların yaklaşık yarısında saptanırken, zorlu yaşam olayları dörtte birinde belirlendi.

Araştırma grubundaki çocukların "4-18 Yaş Çocuk ve Ergenler için Davranış Değerlendirme Ölçeği"ndeki sosyal içe dönüklük ($p < 0.01$), anksiyete/depresyon ($p < 0.001$), içe yönelim ($p < 0.01$) ve toplam sorun puanları ($p < 0.01$) kontrol grubuna oranla anlamlı derecede yüksek olarak saptandı.

AKB olan çocukların annelerine uygulanan "Eysenck Kişilik Envanteri'nin sonuçlarına göre, kişiliğin, psikotiklik ve nevroitiklik boyutlarının puanları, kontrol grubuna oranla istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu ($p < 0.001$).

AKB olan çocukların annelerine uygulanan "Eysenck Kişilik Envanteri'nin sonuçlarına göre, kişiliğin psikotiklik ve nevroitiklik boyutlarının puanları, kontrol grubuna oranla istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu ($p < 0.001$). Bu sonuçlar, AKB olan çocukların normal

çocuklara göre daha sık ruhsal sorunları olduğunu ve annelerin nevroitik kişilik özellikleri taşıdığını göstermektedir.

Dr. Tümer Türkbay

Otistik Bozukluğu Olan Çocuklarda Antioksidan Enzimler ve Bunlarla İlgili Eser Elementlerin Araştırılması

Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanlık Tezi, Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve Askeri Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı 1999. 114 sayfa, 281 kaynak.

Bu çalışmada otistik bozukluğu olan çocukların plazmalarında glutasyon peroksidaz (GSH-Px), Se, Zn, Mn, Cu; eritrositlerinde süperoksit dismutaz (SOD), GSH-Px, Se, Zn, Mn düzeylerinin araştırılması amaçlandı. Bu çalışmadaki varsayımlar şunlardır: (1) Otistik bozuklukta SOD ve GSH-Px antioksidan enzim aktivitelerinde yetersizlikler sonucunda, serbest radikaller MSS'de birikir ve beyin hücrelerinin gelişimini, yapısını ve işlevini bozar. (2) SOD ve GSH-Px antioksidan enzim aktivitelerindeki yetersizlik bu enzimlerin yapısına giren eser elementlerin serum ve eritrositlerde ölçülen miktarlarının azlığına bağlıdır. Bu nedenle otistik çocuklarda antioksidan enzim sistemi işlevlerinde yetersizlik sözkonusudur.

Araştırma grubunu, Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve Askeri Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'na anne ya da babaları tarafından getirilen ve DSM-IV tanu ölçütlerine göre otistik bozukluk tanısı konan 4-12 yaş grubu 45 çocuk (39 erkek, 6 kız) oluşturdu. Kontrol grubu olarak da Gülhane Askeri Tıp Akademisi ve Askeri Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'na aşı olmak için gelen ve herhangi bir tıbbi ve ruhsal hastalığı olmayan 4-12 yaş grubu 41 çocuk (35 erkek, 6 kız) seçildi. Sosyodemografik özelliklerle-

rin araştırılmasında bölümümüzce hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu kullanıldı. Araştırma ve kontrol grubu deneklerinden sabah saat 9 ile 10 arasında kan örnekleri alındı. Gülhane Askeri Tıp Akademisi Eczacılık Bilimleri Merkezi, Farmasotik Toksikoloji Anabilim Dalı Başkanlığı Laboratuvarlarında, eritrositlerde SOD, eritrosit ve plazmada GSH-Px ölçümleri spektrofotometrik olarak; eritrositlerdeki ve plazmadaki bakır, çinko, selenyum ve mangan ölçümleri ise atomik absorpsiyon spektrofotometrisi kullanılarak yapıldı. Araştırma ve kontrol grubundan elde edilen veriler istatistiksel olarak ki-kare ve t-testi ile karşılaştırıldı.

Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular şunlardı: Araştırma grubunun yaş ortalaması 6.4 ± 2.2 yıl, kontrol grubunun yaş ortalaması ise 6.7 ± 2.5 yıldır. Araştırma grubu ile kontrol grubunun yaş ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Araştırma ve kontrol grubundaki çocukların annelerinin ve babalarının yaş ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı. Araştırma ve kontrol grubundaki çocukların anneleri arasında eğitim düzeyi yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yokken, babaları eğitim düzeyleri araştırma grubundakilere göre daha yüksektir. Araştırma grubundaki otistik bozukluğu olan çocuklarda normal çocuklara göre eritrosit SOD ile eritrosit ve plazma GSH-Px etkinliğinde, eritrosit ve plazma selenyum, çinko ve mangan düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir azalmanın olduğu bulundu. Otistik bozukluğu olan çocukların bakır düzeylerinde ise kontrol grubundaki normal çocuklara göre anlamlı bir artışın olduğu saptandı.

Bu sonuçlar otistik bozuklukta, normal çocuklara göre antioksidan enzim savunma sistemi işlevlerinde azalmanın olduğunu ve bu nedenle biriken serbest radikallere bağlı olarak beyin dokusunda örselenmenin olabileceğini düşündürmektedir. Otistik çocuklarda plazmadaki ve eritrositlerdeki düşük düzeydeki eser elementlerin SOD ve GSH-Px işlevlerinde azalmaya neden olduğu ileri sürülebilir. Yaptığımız çalışmada söz konusu olan bu durum, plazma bakırı için geçerli bulunmamıştır.

Dr. Özgür Yorbık